

jaarplan 2008

archiefwerking met betrekking tot het architecturale erfgoed

CentrumVlaamseArchitectuurarchieven

Antwerpen, 7 juni 2013

0. INLEIDING

Het voorliggende actieplan 2008 en de daaraan gekoppelde begroting is uitgewerkt op basis van de missie en de daarmee verbonden strategische en operationele doelstellingen zoals gedefinieerd in het Beleidsplan 2008-2012. Daarin staat centraal dat het CVAa ten wil diensten staan van al wie met privaatrechtelijke architectuurarchieven in Vlaanderen te maken heeft. Daartoe wil het:

- kennis en expertise over architectuurarchieven opbouwen en verspreiden
- als archiefcoördinatiecentrum een platform bieden voor overleg, kennisuitwisseling en aanspreekpunt
- een gedifferentieerd publiek sensibiliseren voor het belang van architectuurarchieven als collectief erfgoed
- een duurzame bescherming voorzien voor architectuurarchieven die dreigen verloren te gaan.

Uit deze missie zijn vijf grote beleidsuitdagingen afgeleid, namelijk:

1. collectieplan op Vlaams niveau uitwerken
2. toekomstmodel voor architectuurarchieven uittekenen
3. expertisecentrum uitbouwen
4. coördinatiefunctie
5. sensibilisatie voor erfgoed van architectuurarchieven

Deze vijf beleidsuitdagingen zijn onderling gerelateerd. In dit jaarplan worden ze evenwel afzonderlijk beschreven om de leesbaarheid van het document te bevorderen. Zoals in het beleidsplan is aangegeven, ligt de inhoudelijke klemtoon de eerste twee jaar op de ontwikkeling van een acquisitieprofiel en de definiëring van het toekomstmodel voor het bewaren. De inhoudelijke klemtoon ligt daarbij tijdens dit eerste jaar van de nieuwe beleidsperiode op het inschatten van de noden van de architectuurarchieven uit de jaren 1950-1970.

In de motivatie van de minister voor de beslissing voor de werkingssubsidie van het CVAa van 250.000 euro staat dat “de verhoging van het subsidiebedrag moet voornamelijk aangewend worden om het aanwezige personeel voltijds in dienst te nemen. [...] In 2008 heeft de personeelbezetting een overwegend inhoudelijke, onderzoekende en adviesverlenende opdracht”. Met deze aanbevelingen is rekening gehouden in de uitwerking van onderstaand jaarplan. Daarbij is de repercussie ervan ook terug te vinden in de begroting die aan dit document is gekoppeld.

1. DOELSTELLINGEN VAN DE ARCHIEFWERKING

1.1 Algemene doelstellingen: structurele werking

1.1.1 Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven: het acquisitieprofiel

Door het initiëren van de uitwerking van een acquisitieprofiel wil het CVAa een reflectiekader uitwerken voor de acquisitie van architectuurarchieven op Vlaamse niveau. Daarnaast wordt dit overkoepelend Vlaams acquisitieprofiel aangevuld door spontaan aangeboden architectuurarchieven en de individuele acquisitiepolitiek van de instellingen. Beide acquisitiebewegingen zijn complementair en vormen de bouwstenen van het Collectieplan Vlaanderen.

In de loop van 2008 zal het CVAa samen met externe onderzoekers en vakspecialisten werken aan het acquisitieprofiel met een inhoudelijke focus op archieven van de twintigste eeuw, met twee klemtonen: 1) projectmatige werking: de wederopbouw na de Eerste

Wereldoorlog, 2) structurele werking: de eerste naoorlogse periode (ca. 1940-1970). Het CVAa initieert, brengt de verschillende standpunten van de diverse vakspecialisten en bewaarinstellingen bij elkaar en volgt de concrete uitwerking van het acquisitieprofiel op door actieve prospectie in het veld, gekoppeld aan intensieve samenwerking met Archiefbank Vlaanderen voor ontsluiting. In een aanvangsfase zal de breedte worden afgebakend van de betekenis van een 'architectuurarchief'. Vervolgens zal een methodologie en stappenplan worden ontwikkeld. Daarna zal het CVAa starten met de uitvoering van dit traject.

1.1.2 Toekomstmodel voor het bewaren van architectuurarchieven

Wanneer actief architectuurarchieven zullen worden opgespoord en archiefvormers worden gesensibiliseerd voor registratie en overdracht naar erkende bewaarinstellingen in het kader van de ontwikkeling en uitvoering van het acquisitieprofiel, moet ook een oplossing voor de depotproblematiek worden uitgewerkt. Het CVAa wil hiervoor in 2008 verschillende stappen ondernemen, namelijk:

1. Blijvende sensibilisatie van bestaande regionale bewaarinstellingen voor de opname van architectuurarchieven.
2. Het uitbouwen van een netwerk van bewaarinstellingen die het beheer van architectuurarchieven als een kerntaak beschouwen. De bedoeling is voor elk aangeboden archief een overdrachtstraject uit te stippelen binnen het netwerkmodel en overeenkomstig het collectieplan (cf. 1.1.1).
 - a. In 2008 zullen gesprekken worden gevoerd met deze bewaarinstellingen die als *primaire partners* van het netwerk worden aangeduid. Er zal een model voor deponering worden uitgewerkt waarin aandacht is voor de profielen van de bewaarinstellingen, kwesties als auteursrecht en privacy bij architectuurarchieven én de specifieke wensen van de archiefvormer.
 - b. Naast deze primaire partners wordt het netwerk opengesteld voor samenwerkingsverbanden met *secundaire partners* die over specifieke expertise beschikken bv. digitaliseren (cf. 1.1.3. A) of ontsluiten (samenwerking met ArchiefbankVlaanderen en Odis; initiatieven van de archief- en documentatiecentra op basis van maatschappelijk-filosofische stromingen rond privaatrechtelijke archieven, cf. 1.1.4. B).
 - c. Het netwerk moet tevens ten dele een antwoord bieden op de versnippering van het veld van architectuurarchieven in Vlaanderen. In het netwerk kan immers gezocht worden naar een oplossing voor de meest urgente vraagstukken die zich met betrekking tot het erfgoed van de architectuurarchieven stellen. De instellingen die formeel bevestigen deel uit te maken van het netwerk, engageren zich om voor deze vraagstukken samen naar een oplossing te zoeken die duurzaam en structureel is. De centrale rol van het CVAa bestaat erin dit netwerk te initiëren én te dynamiseren.

In het beleidsplan 2008-2012 stelt het CVAa dat het in de eerste fase wil werken rond de inhoudelijke focus van de architecten van de eerste naoorlogse periode (ca. 1940-1970). Het netwerk zal uiteraard in de komende jaren ook actief zijn rond de prospectie, sensibilisatie en overdrachten van architectuurarchieven van nog praktiserende architecten.

1.1.3 Expertisecentrum voor architectuurarchieven

A. Digitalisering

- Architectuurarchieven bestaan sinds begin van de jaren 1990 steeds vaker uit ontwerpen en beelden die in geautomatiseerde systemen zijn vervaardigd. Behoud, beheer en ontsluiting van deze digitale bestanden vereist gespecialiseerde deskundigheid. In vele sectoren van onze maatschappij dient zich het vraagstuk van de digitale archivering aan, maar binnen het veld van de architectuur stellen zich een aantal specifieke problemen. Architecten werken vaak met programma's (Archicad, Autocad, Minicad ...) en digitale voorstellingswijzen (perspectieven, walk-through, ...) die zelden in andere domeinen worden aangewend. Het betreft bovendien complexe documenten die in verschillende lagen worden opgebouwd en eigen problemen stellen op het vlak van archivering (context, selectie, ontsluiting, ...). Het CVAa is op de hoogte van internationale proefprojecten die ambiëren tot een oplossing voor de duurzame leesbaarheid van deze documenten te komen. Het CVAa wil deze kennis in 2008 vertalen naar de Vlaamse situatie en enkele casestudies uitwerken in 2008. De expertise heeft het CVAa hiervoor momenteel niet in huis, daarom
 - wil het hiervoor samenwerken met eDAVID, het expertisecentrum inzake digitale archivering
 - consultancy inhuren van een freelance specialist

De archivaris van het CVAa zal in 2008 uitgroeien tot de projectleider digitalisering. Het CVAa maakt hiervoor ruimte en middelen vrij opdat zij zich kan bijscholen in deze materie en haar kennis en expertise ter beschikking kan stellen voor derden (archiefvormers van digitale architectuurarchieven en bewaarinstellingen van architectuurarchieven).

- CVAa is aangezocht als partner in de voorbereiding van het internationaal digitaliseringsproject 'Huizen van papier' dat in Vlaanderen wordt getrokken door het Stadsarchief Antwerpen en het Stadsarchief Mechelen. Het CVAa zal hierin expertise en kennis over metadata met betrekking tot architectuurarchieven ter beschikking stellen.
- CVAa zal samen met VAI werken aan een digitale ontsluiting van de documentatie over architectuur die het CVAa/VAI in de loop van de voorbije werkjaren verzamelde via de structurele werking en de projectwerking rond het Jaarboek architectuur en de Dag van de architectuur.

B. Handleiding Architectuurarchieven

De expertise over een goed beheer van architectuurarchieven moet in Vlaanderen worden uitgebouwd en verspreid worden. Hiervoor zet het CVAa een aantal acties op, nl.

- Selectie en beschrijven
Na de handleidingen over inventarisatie en materiële zorg wil het CVAa het onderzoek naar de archivalisch-technische kwestie van het beschrijven en de selectie van architectuurarchieven afronden en ter beschikking stellen van het erfgoedveld dat met architectuurarchieven omgaat. Voor dit onderzoek werd een samenwerkingsverband aangegaan met professor Luc Verpoest (KULeuven). De meer theoretische kwesties worden door de specialisten van de KULeuven uitgewerkt, terwijl het CVAa vanuit zijn inbedding in het nationale en internationale veld van architectuurarchieveninstellingen de case-studies uitwerkt. In dit verband zal het CVAa deelnemen aan het 14de ICAM-congres eind mei in Oslo. Het CVAa is gevraagd een paper voor te stellen over selectie van architectuurarchieven binnen de Vlaamse archiefsector. In het najaar zal het CVAa de publicatie in een publieksmoment aan de pers en het brede publiek voorstellen.

- Mondelinge geschiedenis en architectuurarchieven: voorbereidend onderzoek
Vooral voor de naoorlogse architectuurgeschiedenis bieden mondelinge bronnen cruciale schakels in de architectuurarchieven. In dit kader bouwt het CVAa aan de hand van de case-study van Isia Isgour expertise op. Daarnaast participeert het CVAa aan een publicatie van het Amsab over het leven en werk van de architect Maxime Brunfaut. Deze publicatie is grotendeels opgebouwd aan de hand van diepte-interviews met de intussen overleden architect. Ook in de voorbereiding van het project Renaat Braem zal het CVAa de expertise die het centrum bezit over de specifieke problematiek van *oral history* en architectuurgeschiedenis aanwenden.
Het CVAa wil de kennis die het opbouwt vanuit deze case-studies bundelen met de theoretische kennis die hierover in het centrum aanwezig is in de voorbereiding van een volgende aflevering in de reeks Handleiding Architectuurarchieven. Het eindproduct van deze bundeling van kennis zal in 2009 voor het brede publiek toegankelijk zijn, in de vorm van een digitale publicatie, artikel in gespecialiseerd tijdschrift, rapport of boek.

C. Focus Architectuurarchieven

De reeks biedt een antwoord op de gefragmenteerde bewaring die eigen is aan het Vlaamse landschap architectuurarchieven en vormt een essentieel platform voor verdere ontsluiting of onderzoek. Tegelijkertijd wil de Focus-reeks de kennis over het architecturale erfgoed toegankelijk maken voor een breder publiek. Gekoppeld aan de inhoudelijke klemtoon van de werking op de naoorlogse periode, worden twee case-studies in het licht gesteld in 2008. Beide zijn exemplarisch voor de bredere problematiek van de naoorlogse architectuur en de bewaring van deze archieven en ondersteunen ook de uitwerking van het acquisitieprofiel.

- In 2007 voerde het CVAa archiefonderzoek naar het architectuurarchief van Isia Isgour in samenwerking met verschillende partners (VIOE - Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed, UGent - Vakgroep Kunst-, muziek en Theaterwetenschappen, Erfgoedcel Hasselt, CC Casino, Erfgoedcel Mijn-erfgoed). Vanuit de casus van Isgour ontwikkelde het CVAa expertise over hoe hiaten in een architectuurarchief dat in de loop van de geschiedenis versnipperd raakte, kunnen worden opgespoord en aangevuld. Het CVAa kan de kennis opgebouwd in dit onderzoek vervolgens ter beschikking stellen van architecten en onderzoekers die eveneens naar ontbrekende elementen speuren in fragmentair bewaarde architectuurarchieven. De resultaten van het onderzoek worden in 2008 gevaloriseerd in een publicatie bestaande uit een integrale oeuvrelijst van Isgours werk, gekoppeld aan de gelokaliseerde archiefbestanden en de bewaarplaats. Rond de Open Monumentendag zal het worden voorgesteld aan de pers en het brede publiek. Naar aanleiding van het verschijnen van de publicatie wil het CVAa een sensibiliseringscampagne voeren voor de waarde van architectuurarchieven van de naoorlogse periode, gekoppeld aan de ruimere thema's die in het boek aan bod komen zoals de inzet van architectuurarchieven bij restauratie, waardebeoordeling, herbesteding en renovatie.
- Gestimuleerd door de motivatie van de minister bij zijn beslissing over het beleidsplan van het CVAa, zoekt het CVAa naar partners om de reeks *Focus Architectuurarchieven* te continueren. In het najaar 2007 werd hiervoor een oriënterend gesprek gevoerd met het VIOE – Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed. Het CVAa zal in het voorjaar 2008 aftasten in welke mate er een structurele samenwerking kan ontstaan tussen CVAa en VIOE over deze reeks, en of ook andere partners kunnen worden aangezocht. De eerste

gesprekken met VIOE hebben een samenwerking rond architect Charles Van Nueten in het vooruitzicht gesteld. Deze architect heeft niet alleen door zijn omvangrijk oeuvre een belangrijke stempel gedrukt op de naoorlogse bouwcultuur, door zijn lange lespraktijk aan La Cambre, beïnvloedde hij een hele generatie naoorlogse architecten. Een ruimer bekendmaking van het oeuvre en leven van deze architect zal oriënterend werken voor de afbakening van het acquisitieprofiel (cfr. 1.1.1).

D. Internationale kennis en expertise opbouwen en verspreiden

- Van 24 tot 29 mei gaat in Oslo de 14de internationale conferentie door van ICAM (International Confederation of Architectural Museums). CVAa zal een paper presenteren in de sectie over selectie. Het zal daarmee de Vlaamse casus op het vlak van selectie van architectuurarchieven in een internationaal perspectief plaatsen en vervolgens deze kennis terugkoppelen naar de gesprekken die ondertussen zullen lopen over de uitbouw van het netwerk en over het acquisitieprofiel binnen het Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven.
- Het CVAa is ingebed in een internationaal netwerk van archief- en expertisecentra voor architecturaal roerend erfgoed. Het CVAa zal op een consequente wijze de internationale debatten, congressen en ontwikkelingen nauwgezet op zijn website plaatsen zodat elke geïnteresseerde in Vlaanderen hier een snelle toegang tot kan hebben.
- Via het platform van de Adviesraad wil het CVAa in de vorm van workshops specialisten samenbrengen uit de verschillende sectoren die in aanraking komen met architectuurarchieven (archiefvormers, -bewaarders en –gebruikers) en zal wederzijdse kennis en expertise worden uitgewisseld.
- In het digitaliseringstraject zal het CVAa zich in een internationaal netwerk van specialisten inschrijven om een traject voor Vlaanderen uit te stippelen. Daarmee zal het internationaal opgebouwde kennis over de specifieke problematiek van de duurzame bewaring van digitale architectuurarchieven in Vlaanderen verspreiden, zie: 1.1.3. A.
- In de Handleiding Architectuurarchieven: Selectie en beschrijving zullen kwalitatieve internationale voorbeelden van selectie binnen architectuurarchieven worden geanalyseerd en vertaald tot richtlijnen voor Vlaamse gevallenstudies. Daarnaast zullen de recente internationale standaarden op het vlak van beschrijven van privaatrechtelijke archieven voor Vlaanderen concreet worden uitgewerkt voor het thema architectuur, zie: 1.1.3. B.

E. Adviesverlening

Doordat de rol van expertisecentrum een steeds belangrijker aandeel aanneemt in de werking van het CVAa, vinden zowel de overheid, archiefvormers, archiefbeheerders als onderzoekers de weg naar het CVAa om advies te vragen over specifieke aspecten van architectuurarchieven. Deze taak beschouwt het CVAa als een van haar basisopdrachten waarvoor ook in 2008 het personeel de nodige tijd zal vrijmaken.

1.1.4 Coördineren: platform en partnerships

A. Adviesraad

Sinds zijn oprichting heeft het CVAa een informele Adviesraad waarin specialisten uit het veld (onderzoekers, archiefbeheerders, restaurateurs, architecten, ...) met elkaar

overleggen over specifieke thema's die betrekking hebben op architectuurarchieven. De adviesraad is ook een reflectiekader voor de werking en projecten van het CVAa. Met de uitbouw van het netwerk moet de rol van de adviesraad in 2008 herbekeken worden met de betrokkenen.

B. Netwerk uitbouwen

Om de belangrijkste vraagstukken waarmee het veld van de architectuurarchieven in Vlaanderen momenteel kampt op te lossen, is het wenselijk een netwerk met de belangrijkste bewaarinstellingen uit te bouwen, zie 1.1.2. Naast dit geformaliseerde netwerk vindt het CVAa het essentieel om met dit netwerk ook samenwerkingsverbanden aan te gaan met cruciale partners en expertisecentra voor specifieke vraagstukken.

- Met Archiefbank Vlaanderen en ODIS werkt het CVAa samen om de fiches over architectuurarchieven aan te maken, aan te vullen en te actualiseren. Daarbij moet in 2008 worden bekeken of een eigen virtuele toegang met eigen huisstijl die de zichtbaarheid van het netwerk architectuurarchieven kan bevorderen, kan worden ontwikkeld.
- Met het expertisecentrum eDAVID zal in 2008 worden samengewerkt om het digitaliseringstraject voor architectuurarchieven uit te bouwen. Deze samenwerking heeft twee richtingen. Enerzijds wil CVAa eDAVID nauw betrekken bij het digitaliseringstraject dat het voor architectuurarchieven wil uitstippelen. Anderzijds biedt CVAa zijn kennis en ervaring op het vlak van metadata voor architectuurarchieven aan voor het project 'Huizen van papier' dat eDAVID samen met andere partners uitwerkt in 2008, zie 1.1.3. A.

C. Partnerships binnen projecten

Op projectmatige basis werkt het CVAa samen met verschillende andere erfgoedinstellingen. Op die manier kan de kennis en ervaring van de verschillende betrokkenen zich verspreiden in het gefragmenteerde erfgoedveld dat is betrokken op architectuurarchieven.

- Binnen het project Isia Isgour werkt het CVAa samen met verschillende partners (VIOE - Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed, UGent - Vakgroep Kunst-, muziek en Theaterwetenschappen, Erfgoedcel Hasselt, CC Casino, Erfgoedcel Mijn-erfgoed), zie 1.1.3. C.
 - In samenwerking met de erfgoedcel Mijn-erfgoed zal het CVAa de delen van het architectuurarchief van Isia Isgour die zich nog bij private personen bevinden, digitaliseren en ontsluiten.
 - In samenwerking met deze partners zal het CVAa een publieksmoment organiseren op de Erfgoeddag en de Open Monumentendag.
- Met het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis heeft het CVAa een samenwerking opgezet om een manuscript over de architect Maxime Brunfaut te publiceren. Het Amsab neemt de productie van het boek op zich. Het CVAa biedt inhoudelijke ondersteuning en betreft specialisten om de inhoudelijke kwaliteit van het boek te garanderen. Hierbij bouwt het CVAa ervaring op over oral history en architectuurarchieven, zie 1.1.3. B. Binnen het project heeft het CVAa ook een partnership gesloten met het VIOE voor een hedendaagse fotografie-opdracht.

- Voor het digitaliseringsproject zal het CVAa een samenwerking uitbouwen met het expertisecentrum eDAVID, zie: 1.1.3. A. en 1.1.4 B.
- Met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) heeft het CVAa een samenwerkingsverband lopen om de duurzame bewaring van de architectuurarchieven van lokale huisvestingsmaatschappijen te garanderen, zie 1.1.5.
- Participatie aan de onderzoeksbalans van het VIOE: CVAa geeft alle relevante onderzoeks- en publicatiegegevens in verband met architectuurarchieven door aan het VIOE en draagt zo bij tot de verspreiding van deze kennis over de brede sector van erfgoedzorgers die zich met het onroerend erfgoed bezig houden. Deze participatie van het CVAa aan de onderzoeksbalans wijst nogmaals op het belang van het onroerend erfgoed van architectuurarchieven voor de omgang met het roerend erfgoed.
- Het Gekwetst Gewest, zie: 1.2.1
- Renaat Braem 1910-2010, zie: 1.2.2
- Mapping en optimalisatie collecties Belgische architectuurtijdschriften
Het CVAa neemt het vanuit zijn dubbele taak om 1) te coördineren rond het roerend erfgoed van de architectuur, en 2) te sensibiliseren voor het belang van dit erfgoed, op zich om de verschillende beheerders van collecties architectuurtijdschriften te wijzen op het belang van een duurzame bewaring van architectuurtijdschriften. Het wil ten dienste van architecten en onderzoekers een overzicht opstellen van de verschillende bewaarplekken en reeksen van de architectuurtijdschriften die bij diverse instellingen worden bewaard. In een eerste fase richten we ons naar de Belgische architectuurtijdschriften (1830 – heden). In een tweede fase kan worden bekeken of een uitbreiding naar de internationale tijdschriften wenselijk is. Voor de ontsluiting van dit project werkt het CVAa samen met Antilope, een databank die tot stand kwam bij de Universiteit Antwerpen (UA) en die sindsdien is uitgegroeid tot de collectieve catalogus van periodieken in het bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I en andere universitaire, wetenschappelijke, hogeschool- en bibliotheken. Niet alle tijdschriften (zeker niet retrospectief) kwamen in de databank terecht waardoor Antilope niet helemaal up-to-date is. CVAa wil hieraan mee verhelpen. Op termijn zal het project ook de basis vormen om de collecties van de verschillende deelnemende partners aan te vullen en te optimaliseren waar mogelijk zodat de duurzame bewaring van de architectuurtijdschriften kan worden gegarandeerd.

D. Website

De website van het CVAa wordt eind 2007 volledig vernieuwd. De website krijgt een dynamischer profiel waardoor de medewerkers van het CVAa de internationale en nationale publicaties, congressen en nieuwsfeiten over architectuurarchieven eenvoudiger ter beschikking kunnen stellen van geïnteresseerden. De leesbaarheid van de website zal ook verhogen. In 2008 kan de website aldus uitgroeien tot een platform voor al wie in het Nederlandse taalgebied informatie zoekt over architectuurarchieven en –geschiedenis, zie ook 1.1.3. D en 1.1.5.

1.1.5 Sensibiliseren

Sensibiliseren van verschillende doelgroepen is een belangrijke opdracht van het CVAa. Via gerichte acties en beleidsinstrumenten wil het CVAa het verbreden van het maatschappelijk draagvlak en de belangstelling van het publiek en de professionelen vergroten voor architectuurarchieven. Bij het uitwerken van de acties wil het CVAa het evenwicht bewaren tussen breed bereik en culturele verdieping.

- In 2008 zal er speciale aandacht zijn voor archieven bij huisvestingsmaatschappijen. Eerder werkte het CVAa in samenwerking met het rijksarchief een publicatie uit voor de omgang met archieven van sociale huisvestingsmaatschappijen. In samenwerking met de VMSW zullen de resultaten van deze handleiding in een speciale sensibiliseringsactie aan de verantwoordelijken van sociale huisvestingsmaatschappijen bekend worden gemaakt.
- Naar aanleiding van de publicatie van *Handleiding architectuurarchieven: selectie en beschrijven* zal het CVAa een publieksmoment organiseren met het diverse veld van archiefbeheerders die met architectuurarchieven in contact komen. Daarbij wil het CVAa ook een specifieke verkoopsactie voeren in Vlaanderen en Nederland bij zowel archiefvormers- als beheerders voor het geheel van de drie publicaties in de reeks Handleiding architectuurarchieven, zie ook 1.1.3. B.
- Deelname aan de Erfgoeddag rond het thema 'Wordt verwacht'. Het CVAa zal aansluiting zoeken bij een erfgoedorganisatie om de architectuurarchieven van architecten van de eerste naoorlogse periode in de kijker te zetten. Het CVAa wil op deze dag het bewustzijn verhogen van de culturele waarde van architectuurarchieven én van de wijze waarop deze archieven kunnen bijdragen tot een kwalitatieve omgang met het gebouwde patrimonium van de tweede helft van de twintigste eeuw dat momenteel sterk in transformatie is. Binnen het project rond Isia Isgour wordt momenteel afgetast op welke wijze CVAa voor de Erfgoeddag kan samenwerken met lokale partners zoals bijvoorbeeld de erfgoedcel Mijn-erfgoed.
- Open Monumentendag 'Modern denken'. De Open Monumentendag staat in 2008 in het teken van het twintigste-eeuwse gebouwde erfgoed. CVAa wil het brede publiek op deze dag bewustmaken van het feit dat architectuurarchieven nuttig zijn om op kwalitatieve wijze om te gaan met dit erfgoed dat momenteel sterk in transformatie is door nieuwe noden die zich stellen op het vlak van infrastructuur, wonen, werken en comfort. Momenteel wordt binnen het project rond het architectuurarchief van Isia Isgour afgetast op welke wijze CVAa hier een tentoonstelling of studiedag aan kan koppelen in samenwerking met andere partners.
- Website, zie 1.1.3. D en 1.1.4. D
- Verspreiding folder
- Als steunpunt voor architectuur geeft het VAI maandelijks een uitgebreide digitale nieuwsbrief uit. Het CVAa zal jaarlijks twee dergelijke nieuwsbrieven thematisch met nieuws over architectuurarchieven invullen.
- Debat: Inspelend op de actualiteiten geeft het VAI tweewekelijks een ArchitectuurActueel uit die reflectie en debat wil aanzwengelen. Op basis van krantenartikels, inside informatie of achtergrondkennis wordt een artikel of een verzameling van meningen gebundeld over onderwerpen, problemen, aandachtspunten uit de architectuurwereld die op dat moment de aandacht vragen. Hiermee volgt het VAI de actualiteit op de voet, en levert ze meer kennis over de architectuur. Het CVAa volgt daarbij de actualiteit op rond architectuurarchieven en draagt via ArchitectuurActueel bij tot het debat over het culturele erfgoed van architectuurarchieven in Vlaanderen.

1.2 Specifieke doelstellingen 2008: projectmatige werking

1.2.1 Project het Gekwetst Gewest: eerste fase van het project

De kennis van de architecturale inrichting van de frontlijn in de Westhoek is niet alleen in de gerealiseerde, steeds veranderende omgeving terug te lezen; ze ligt ook opgeslagen in de archiefstukken van diverse archiefvormers die betrokken waren bij de wederopbouw. Alleen dankzij een studie van deze archieven is het mogelijk een antwoord te formuleren op de urgente problematiek van een kwalitatieve omgang met de unieke wederopbouwarchitectuur van de Westhoek.

Samen met lokale partners (Provinciaal Archief West-Vlaanderen, Provincie West-Vlaanderen, Provincie West-Vlaanderen, Stad Diksmuide – Stadsarchief, CO7) heeft het CVAa via de toekenning van een projectsubsidie voor een ontwikkelingsgericht project voor 10 maanden een voltijdse arbeidskracht aangeworven. Zo zal het project (dat in principe over twee jaar loopt en waarvan de eerste fase loopt van 1 november 2007 tot 30 september 2008) in de eerste fase op basis van 5 pilotgemeenten een methodiek ontwikkelen voor duurzame omgang met de wederopbouwarchieven in de Westhoek. In de tweede fase zal de methodiek worden toegepast voor de andere gemeenten om tot een integrale thematische archievgids voor de wederopbouwarchieven in de Westhoek te komen. Daarenboven bevinden privaatrechtelijke archieven van architecten zich nog bij erfgenamen. Ook hier is de nodige kennis over de context, de waarde van dit erfgoed en ideale bewaaromstandigheden meestal niet aanwezig. Voor beide situaties is er nood aan een sensibilisatie van de archiefbewaarders opdat het erfgoed in betere condities wordt bewaard en ontsloten. Het project beoogt dan ook, tijdens het inventarisatieproces, deze situaties op te sporen om vervolgens de lokale en particuliere archiefbewaarders te helpen bij het optimaal conserveren en ontsluiten van het erfgoed.

1.2.2. Voorbereiding project Renaat Braem 1910-2010

Renaat Braem (1910-2001) is één van de belangrijkste vertegenwoordigers van de naoorlogse architectuur in België. Een project rond deze architect werkt oriënterend voor het acquisitieprofiel én moet uitmonden in een grote sensibiliseringsactie. De honderdste geboortedag van Renaat Braem in 2010 is de aanleiding om één van de boegbeelden van onze naoorlogse maatschappij op gepaste wijze te herdenken. Het initiatief voor het project Renaat Braem 1910 – 2010 gaat uit van het *Renaat Braem Huis*, de eigen woning van de architect die sinds 2003 voor het publiek toegankelijk is en wordt beheerd door het VIOE dat ook zorg draagt voor een substantieel deel van het eigen archief van Renaat Braem en zijn plastische oeuvre (woonhuis, tekeningen, schilderijen, beeldhouwwerken). Het project Renaat Braem 1910 – 2010 steunt op de twee pijlers studie en ontsluiting. In de samenwerking tussen VIOE en CVAa om het Renaat Braem project te realiseren, brengt elke partner eigen expertise in. Het VIOE zal de publicatie voor zijn rekening nemen, terwijl het CVAa met de medewerking van het VAI de tentoonstelling zal realiseren.

Het CVAa zal hiervoor in 2008:

- de juiste partners zoeken (onderzoekers aan universiteiten, archief- en erfgoedcentra, stagiaires zoeken die delen van het project kunnen uitwerken, AAM, ...)
- projectsubsidie zoeken door een projectaanvraag voor te bereiden en andere/lokale partners te zoeken die eigen inbreng kunnen hebben in dit project
- een traject van samenwerking en planning met het VIOE uitstippelen

2. REALISATIE VAN ALGEMENE EN SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN**3. REALISATIE VAN ALGEMENE EN SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN**

Doelstelling:			
Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven: het acquisitieprofiel			
Actie 1			
Continuering van het onderzoek van het veld van architectuurarchieven			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Interne databank	Overzicht van bewaarde architectuurarchieven, conditie, omvang, bewaarplek	januari tot december 2008
Actie 2			
Initiatie, coördinatie en opvolging van rondetafelgesprekken met specialisten en bewaarinstellingen			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven: rapport	Draagvlak creëren voor richtlijnen om architectuurarchieven te prospecteren en bewaarplekken te voorzien	januari tot december 2008
Actie 3			
Vlaams Collectieplan operationeel maken			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Overdrachten van privaatrechtelijke architectuurarchieven naar erkende bewaarinstellingen	Duurzame bewaring creëren voor architectuurarchieven die als collectief erfgoed worden beschouwd	januari tot december 2008

Doelstelling:			
Toekomstmodel voor het bewaren van architectuurarchieven			
Actie 4 Vlaams Netwerk Architectuurarchieven formaliseren			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Intentieverklaring tot samenwerking ondertekend door de primaire partners van het netwerk	Rationalisatie van het veld van architectuurarchieven door engagement van betrokken bewaarinstellingen tot samenwerking te vergroten	januari tot juni 2008
Actie 5 Vlaams Netwerk Architectuurarchieven operationaliseren			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Realisatie van gezamenlijke acties van het netwerk	Veld van architectuurarchieven rationaliseren op collectief gedragen vraagstukken én engagement aanscherpen van instellingen voor samenwerking	juli tot december 2008
Actie 6 Betrokkenheid van het Vlaams Netwerk Architectuurarchieven in de ontwikkeling van het Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Engagement van partners van het netwerk om een duurzame bewaarplek te voorzien voor archieven die in het Vlaams Collectieplan Architectuurarchieven zijn opgenomen	Duurzame bewaring van belangwekkende architectuurarchieven	januari tot december 2008
Actie 7 Secundaire partners betrekken bij het Vlaams Netwerk Architectuurarchieven			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Geformaliseerd	Gedragenheid van het netwerk verhogen bij externen	juli tot december 2008

	engagement van externe expertisecentra en specialisten om te participeren aan het netwerk voor specifieke thema's	én professionaliteit en expertise van het netwerk vergroten	
Doelstelling: Expertisecentrum voor architectuurarchieven uitbouwen			
Actie 8 Expertise over digitale architectuurarchieven opbouwen en verspreiden			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Inbedding in internationale <i>community</i> die duurzame bewaarsystemen uitdenkt voor architectuurarchieven, case-studies voor Vlaanderen zijn ontwikkeld en de vergaarde kennis wordt digitaal ter beschikking gesteld in een <i>toolbox</i> die toelaat steeds aangepast te worden aan de evolutie van de kennis	Digitale architectuurarchieven duurzaam bewaren, zowel bij architectenbureaus als bij archiefinstellingen.	januari tot december 2008
Actie 9 Opzetten van digitaliseringstraject samen met VAI			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Digitaal consulteerbare databank over architectuurcultuur in Vlaanderen	Kennis over architectuur breder en beter bekend te maken	januari tot december 2008

Actie 10			
Medewerking aan internationaal digitaliseringsproject 'Huizen van papier'			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Internationaal subsidiedossier, voorbereidend overleg, uitwisseling van expertise van de verschillende partners	Verwerven van bijkomende financiering voor het project, informatie verzamelen voor het opmaken van het subsidiedossier	januari tot december 2008

Actie 11			
Continueren publicatiereeks <i>Handleiding Architectuurarchieven</i>			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
Eindredactie en productie <i>Selectie en beschrijven</i>	Handleiding waarin het beschrijven en de selectie van architectuurarchieven wordt toegelicht.	Vergroten van de deskundigheid inzake beheer van architectuurarchieven.	Eindredactie: januari tot april 2008 Productie en distributie: juni tot december 2008
Vorbereidend onderzoek mondelinge geschiedenis en architectuurarchieven	Intern onderzoeksrapport	Vergroten van de deskundigheid over naoorlogse architectuurgeschiedenis en belang van mondelinge bronnen voor architectuurarchieven	Isgour: januari tot september 2008 Brunfaut: april tot mei 2008 Braem: september tot december 2008
Actie 12			
Continueren publicatiereeks <i>Focus Architectuurarchieven</i>			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
Afronden voorbereidend onderzoek en productie oevrelijst Isia Isgour.	Publicatie van de oevrelijst	Expertise over de omgang met fragmentair bewaarde architectuurarchieven én kennis over naoorlogse architectuurgeschiedenis verspreiden	januari tot augustus 2008
Productie oevrelijst Charles Van Nueten in samenwerking met VIOE	Publicatie van de oevrelijst	Kennis over naoorlogse architectuurgeschiedenis verspreiden én traject uitwerking acquisitieprofiel ondersteunen	september tot december 2008
Actie 13			
Internationale kennis en expertise opbouwen en verspreiden			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
Deelname ICAM 14	Presentatie paper over selectie van architectuurarchieven in Vlaanderen	Vlaamse situatie bekendmaken bij én toetsten aan internationale experts om vervolgens deze kennis te verspreiden in Vlaanderen	mei 2008
Onderhoud website	Permanente actualisatie van de website met nationale en internationale	Kennis en informatie verspreiden	januari tot december 2008

	informatie met betrekking tot architectuurarchieven		
--	--	--	--

Actie 14			
Adviesverlening			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Gemotiveerde adviezen aan archiefvormers, - bewaarders en - valorisators, alsook aan beleidsmakers	Het genereren van een brede culturele en archivalische deskundigheid over architectuurarchieven	januari tot december 2008
Doelstelling:			
Coördineren: platform en netwerk uitbouwen			
Actie 15			
Samenwerking met Archiefbank Vlaanderen en Odis			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Actualisatie fiches architectuurarchieven	Ontsluiting architectuurarchieven bevorderen, virtuele gecentraliseerde toegang bieden	januari tot december 2008
Actie 16			
Digitalisering architectuurarchief Isia Isgour ism. Mijnerfgoed			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Digitaal consulteerbaar deel van het architectuurarchief van Isgour	Ontsluiting architectuurarchief voor onderzoek, sensibilisering breed publiek	januari tot maart 2008
Actie 17			
Publicatie samen met Amsab van boek over Maxime Brunfaut			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing

	Boek met corpus op basis van diepte-interviews met Maxime Brunfaut, voorafgegaan door twee inleidende essays	Sensibiliseren voor het belang van de modernistische architectuur van Brunfaut, vragen opwerpen over omgang met het patrimonium, kennis over mondelinge bronnen en architectuurarchieven vergroten	april tot juni 2008
--	--	--	---------------------

Actie 18			
Mapping Belgische architectuurtijdschriften			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Actualisatie overzicht Belgische architectuurtijdschriften	Antilope: collecties Duurzame bewaring verzekeren van de tijdschriften en collecties optimaliseren	januari tot april 2008
Doelstelling: Sensibiliseren			
Actie 19			
Actie sociale huisvestingsmaatschappijen			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Speciale sensibiliseringsactie voor lokale huisvestingsmaatschappijen	Kwalitatieve omgang van huisvestingsmaatschappijen met hun architectuurarchief	september tot oktober 2008
Actie 20			
Distributie <i>Handleiding architectuurarchieven</i>			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Actie in België en Nederland bij archiefbeheerders	Verspreiding kennis over archivalisch-technische kwesties in omgang met architectuurarchieven	september tot december 2008
Actie 21			
Publieksacties			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Deelname Erfgoeddag	Verhogen bewustzijn van brede publiek voor architectuurarchieven van de twintigste eeuw en hoe ze bijdragen tot een kwalitatieve omgang met de	13 april 2008

		leefomgeving	
	Deelname Cultuurmarkt	Verhogen bewustzijn van brede publiek voor architectuurarchieven	augustus 2008
	Deelname Open Monumentendag	Verhogen bewustzijn van brede publiek voor architectuurarchieven van de twintigste eeuw en hoe ze bijdragen tot een kwalitatieve omgang met de leefomgeving	14 september 2008
	Publieksactie (debat, tentoonstelling of studiedag) rond OMD in ruimer project Isia Isgour	Verhogen bewustzijn van brede publiek voor architectuurarchieven van de twintigste eeuw en hoe ze bijdragen tot een kwalitatieve omgang met de leefomgeving	september 2008
	Toegankelijke website met geactualiseerde informatie over architectuurarchieven, permanente actualisatie	Bewustzijn over cultureel belang van architectuurarchieven stimuleren	januari tot december 2008
	Deelname nieuwsbrieven VAI: twee steunpuntniewsbrieven per jaar	Bewustzijn over cultureel belang van architectuurarchieven stimuleren	januari tot december 2008
	Verzorgen van items in ArchitectuurActueel van VAI	Debat over architectuurarchieven aanzwengelen	januari tot december 2008
Actie 22			
Distributie van de informatiebrochure			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Maximale verspreiding van de informatiebrochure	Bekendheid van het CVAa vergroten	januari tot december 2008
Doelstelling: Wederopbouwarchieven Westhoek ontsluiten			
Actie 23			

Onderzoek wederopbouwarchieven			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Methodiek voor prospectie, ordening, inventarisatie en materiële zorg van wederopbouwarchieven in de Westhoek op basis van 5 pilootgemeenten	Sensibilisatie archiefbeheerders en opbouw expertise rond wederopbouwarchieven die vervolgens kan worden ingezet in ruimer wederopbouwproject dat sensibiliseert rond de wederopbouwarchitectuur	januari tot september 2008
	Projectaanvraag tweede fase wederopbouwproject	Vervolgproject wederopbouwarchieven kunnen realiseren en integrale thematische archievgids produceren	oktober tot december 2008
Doelstelling:			
Project Renaat Braem 1910-2010			
Actie 24			
Vorbereiding project Renaat Braem 1910-2010			
	Eindresultaat	Beoogde effect	Timing
	Formele bekrachtiging samenwerking met het VIOE, afspraken taakverdeling, projectaanvraag inhoudelijk en financieel afwerken, start operationele uitwerking project	Gedifferentieerd publiek sensibiliseren rond de erfgoedwaarde van architectuurarchieven, structurele samenwerking met partners in het veld verhogen, koppeling van onderzoek met archief- en publieks	januari tot december 2008

